

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Отамась І. Г., кандидат історичних наук,
Доцент кафедри професійної та вищої освіти,
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

OtamasInna@ukr.net

Електронний документообіг (обіг електронних документів) -

сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів

Europos

dresynas Priemonės Žinyras

TL Browser

https://webgate.ec.europa.eu/tl-browser/#/

90% mobilus telefonas

 CEP Digital
Connecting Europe

Trusted List Browser

Tool to browse the national Trusted Lists and the European List of Trusted Lists (LOTL).

[Search trust services](#)

European Commission > CEP Digital > eSignature > Trusted List Browser

 Austria Issue date 2017-10-05	...	 Belgium Issue date 2017-10-12	...	 Bulgaria Issue date 2017-11-01	...
 Croatia Issue date 2017-09-18	...	 Cyprus Issue date 2017-11-20	...	 Czech Republic Issue date 2017-10-03	...
 Denmark Issue date 2017-09-25	...	 Estonia Issue date 2017-07-12	...	 Finland Issue date 2017-11-07	...
 France Issue date 2017-10-30	...	 Germany Issue date 2017-11-27	...	 Greece Issue date 2017-11-15	...
 Hungary Issue date 2017-06-30	...	 Iceland Issue date 2017-07-25	...	 Ireland Issue date 2017-09-07	...

Міністерство та Комітет
цифрової трансформації
України

<https://thedigital.gov.ua/ministry>

Центральний державний електронний архів України

<https://tsdea.archives.gov.ua/ua/about/>

створений відповідно до [розпорядження Кабінету Міністрів України](#)

[від 12 травня 2007 року № 279-р](#)

Основні завдання ЦДЕА України

1. Участь у реалізації державної політики в сфері архівної справи та діловодства;
забезпечення комплектування ЦДЕА України документами Національного архівного фонду, їх обліку та зберігання, використання відомостей, що в них містяться;
2. Участь у підготовці нормативно-правових актів, науково-методичних розробок
з питань впровадження електронного документообігу;
3. Зберігання електронних документів та використання їх інформації;
4. Забезпечення реалізації прав громадян на вільний доступ до відомостей, що містяться в архівних документах.

Мета - сформулювати уявлення
про організацію електронного
документообігу в закладах
освіти

Завдання:

- ❖ сформувати уявлення про сучасний стан та перспективи розвитку законодавчого й нормативно-правового регулювання роботи з електронними документами;
- ❖ ознайомити з форматами даних електронних документів та кваліфікованих електронних підписів, а також перспективами впровадження міжнародних стандартів для їх застосування в процесі організації діловодства й архівної справи закладами освіти;
- ❖ сформувати уявлення про стан та перспективи впровадження систем електронного документообігу в закладах освіти, використання системи електронної взаємодії органів виконавчої влади.

Комісія ООН з права міжнародної торгівлі, ЮНСІТРАЛ

(*United Nations Commission on International Trade Law, UNCITRAL*) – допоміжний орган [Генеральної Асамблеї ООН](#), створений у 1966 році з

метою сприяння розвитку права [міжнародної торгівлі](#)

Типовий закон UNCITRAL про електронні підписи від 2001 р.

▶ Закон UNCITRAL про електронні підписи від 2001 р. встановлює:

- ▶ режим для технологій створення електронних підписів;
- ▶ положення про дотримання вимоги щодо наявності підпису;
- ▶ поведінку підписанта;
- ▶ поведінку постачальника сертифікаційних послуг;
- ▶ процедуру визнання іноземних сертифікатів і електронних підписів.

▶ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_937#Text

Міжнародні організації

- ▶ Необхідно зазначити, що цілий ряд міжнародних організацій сьогодні займаються питаннями розробки міжнародних стандартів і рекомендацій щодо процедур і правил електронного документообігу.
- ▶ Комісія ООН з прав міжнародної торгівлі та Центр з спрощення процедур міжнародної торгівлі в рамках Європейської економічної комісії;
- ▶ Міжнародний Телекомунікаційний Союз, що є спеціалізованим агентством по телекомунікаціях при ООН.
- ▶ Особливого значення набув підписаний у 2000 році протокол про взаєморозуміння, який об'єднав:
 - ▶ Міжнародну електротехнічну комісію (IEC),
 - ▶ Міжнародну організацію по стандартизації (ISO),
 - ▶ Міжнародний телекомунікаційний союз (ITU),
 - ▶ якими було закладено основи стандартизації у сфері електронної торгівлі (і електронного документообігу).

Закони України

- ▶ Однією з вимог Європейського Союзу до України, це адаптація вітчизняного законодавства до норм ЄС.
- ▶ З цією метою були прийняті в Україні:
- ▶ Закон України «Про електронний документообіг»;
- ▶ Закон України «Про електронний цифровий підпис».
- ▶ Введення в дію законодавства щодо надання юридичної сили електронному документу та електронному цифровому підпису дає можливість створювати системи обміну електронними документами.

Закони України

- ▶ «Про інформацію»,
- ▶ «Про Національну програму інформатизації» ,
- ▶ «Про доступ до публічної інформації» ,
- ▶ «Про захист персональних даних» ,
- ▶ «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»,
- ▶ «Про електронний документ та електронний документообіг» ,

Закан України

Про електронну комерцію

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

- ▶ Правове регулювання електронної комерції здійснюється Цивільним кодексом, Законом України «Про електронну комерцію» та іншими законодавчими актами.
- ▶ електронні платіжні системи,
- ▶ митне оформлення та оподаткування, конфіденційність,
- ▶ безпека,
- ▶ захист інтелектуальної власності.

Закан України

Про електронну комерцію

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 45, ст.410)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

- ▶...3) електронна форма представлення інформації - спосіб документування інформації, що означає створення,
 - ▶ запис,
 - ▶ передачу або збереження інформації у цифровій чи іншій нематеріальній формі за допомогою електронних,
 - ▶ магнітних, електромагнітних, оптичних або інших засобів, здатних до відтворення, передачі чи зберігання інформації.
 - ▶ Електронною формою представлення інформації вважається документування інформації, що дає змогу її відтворювати у візуальній формі, придатній для сприйняття людиною.

ЗАКОН УКРАЇНИ

*Про доступ до публічної інформації
(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32,
ст. 314)*

- ▶ 1. Публічна інформація у формі відкритих даних - це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання.
- ▶ 6. Відповідь на запит на інформацію надається у спосіб, обраний запитувачем, протягом п'яти робочих днів з дня надходження запиту.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про доступ до публічної інформації
(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32, ст.
314)

► Додаток 4 до наказу Міністерства
юстиції
26.05.2011 N 1434/5

ФОРМА
для подання запиту на отримання публічної інформації від
фізичної особи електронною поштою

----- |
Міністерство юстиції України | | вул. Городецького, 13 | | м.
Київ, 01001 | | | ЗАПИТ | | на отримання публічної інформації
| | | -----
----- | |----- ----- Об'єднання громадян | | V | Фізична особа |
| Юридична особа | | без статусу | |----- ----- юридичної особи
| |----- |

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про доступ до публічної інформації
(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011,
№ 32, ст. 314)

- ▶ 11.4 не дотримано вимог до складення та подання запиту на інформацію, передбачених частиною п'ятою статті 19 Закону України "Про доступ до публічної інформації" ([2939-17](#)), а саме не зазначено:
 - ▶ прізвище, ім'я, по батькові (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку (якщо такий є);
 - ▶ загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит (якщо запитувачу це відомо);
 - ▶ підпис і дату (за умови подання письмового запиту).

Законодавче та нормативно-правове регулювання роботи з електронними документами

- ▶ Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851–IV.
- ▶ Із 7 листопада 2018 року втратив чинність Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV «Про електронний цифровий підпис» (далі – Закон № 852). З цієї дати починає діяти Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII «Про електронні довірчі послуги» (далі – Закон № 2155), який має забезпечити вільний обіг електронних довірчих послуг в Україні, а також можливості вільного їх надання надавачами, розташованими в інших державах, діяльність яких відповідає вимогам Закону № 2155.
- ▶ Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну : затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55. Набрання чинності з 07.03.2018

Законодавче та нормативно-правове регулювання роботи

з електронними документами

- ▶ Закон України від 05 жовтня 2017 року N 2155-VIII «Про електронні довірчі послуги» прийнято Верховною Радою України з метою реформування законодавства у сфері електронного цифрового підпису шляхом гармонізації із положеннями Регламенту (ЄС) N 910/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 року щодо електронної ідентифікації та довірчих послуг для цілей електронних транзакцій на внутрішньому ринку, що скасовує Директиву 1999/93/ЄС Європейського Парламенту та Ради.
- ▶ Зазначений Закон спрямований на запровадження в Україні моделі та принципів надання електронних довірчих послуг Європейського Союзу, не руйнуючи системи взаємодії суб'єктів відносин у сфері електронного цифрового підпису, що склалась в Україні.

Законодавче та нормативно-правове регулювання роботи з електронними документами

- ▶ Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55,
- ▶ Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання, затверджений наказом Мін'юсту від 11.11.2014 № 1886/5,
- ▶ Вимог до форматів даних електронного документообігу в органах державної влади, затверджених наказом Державного агентства з питань електронного урядування України від 07.09.2018 № 60,
- ▶ Вимог у сфері електронних довірчих послуг та Порядку перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.11.2018 №992 тощо.

Типова інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55

- ▶ Ця Інструкція встановлює загальні правила здійснення моніторингу стану виконання управлінських рішень.
- ▶ Ця Інструкція поширюється на всі електронні документи, що створюються, відправляються або одержуються підприємствами, установами та організаціями, що належать до сфери управління

Типова інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 (ІНСТРУКЦІЯ)

- ▶ У цій Інструкції терміни вживаються у такому значенні:
- ▶ 1) електронний аудіовізуальний документ - електронний документ, зміст якого представлено у вигляді відеоряду, зображення і/або запису звуку, для фіксування і/або відтворення яких застосовують відповідну апаратуру, на який накладено електронний цифровий підпис;
- ▶ **2) бланк електронного документа (бланк)** - уніфікована форма електронного документа установи або її структурног підрозділу з відповідними реквізитами та полями постійної і змінної інформації;

ІНСТРУКЦІЯ

- ▶ 14) електронне повідомлення - автоматично або у разі необхідності автоматизовано створена та передана в електронній формі інформація про доставку / отримання / відмову в реєстрації / реєстрацію електронного документа адресатом та інше;
- ▶ 28) реквізит електронного документа - інформація, зафіксована в електронному документі та реєстраційно-моніторинговій картці для його ідентифікації, організації обігу та надання йому юридичної сили;
- ▶ 29) система електронного документообігу установи - сукупність програмно-технічних засобів, призначених для автоматизованого виконання завдань щодо організації роботи з електронними документами у діловодстві установи;

ІНСТРУКЦІЯ

- ▶ 32) службовий електронний документ - офіційно зареєстрований службою діловодства або відповідним чином засвідчений електронний документ, що одержаний чи створений установою у процесі її діяльності та складається з обов'язкових реквізитів;

ІНСТРУКЦІЯ

- ▶ 10. Діловодство установи, організація обміну електронними документами з іншими установами здійснюються виключно з використанням системи електронного документообігу установи, інтегрованої до системи взаємодії.
- ▶ У разі відсутності в установі системи електронного документообігу установа для організації листування з іншими установами використовує спеціальний веб-модуль системи взаємодії (далі - веб-модуль системи взаємодії).
- ▶ 11. Система електронного документообігу установи повинна відповідати вимогам законодавства до форматів даних, сервісу інтеграції до системи взаємодії та вимогам нормативно-правових актів у сфері захисту інформації.
- ▶ 12. Використання електронної позначки часу під час накладання електронного цифрового підпису або електронної печатки є обов'язковим.

Загальні засади документування управлінської інформації в установах та особливості ведення діловодства у паперовій формі визначаються

Правилами організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженими
(ПРАВИЛА)

наказом Міністерства юстиції України від 18.06.2015 N 1000/5, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 22.06.2015 за N 736/27181

- 1) документообіг в установі - рух службових документів з моменту їх створення або одержання до завершення виконання або відправлення;
- 2) організаційно-розпорядча документація – уніфікована підсистема управлінської документації, що забезпечує організацію процесів управління та управлінської праці;

ПРАВИЛА

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ
Державна уніфікована система документації

УНІФІКОВАНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЙНО-РОЗПОРЯДЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
Вимоги до оформлювання документів
ДСТУ 4163-2003

12. Під час підготовки, оформлення та/або опрацювання документів застосовують реквізити, що відповідають призначенню документа або способу його опрацювання.

14. Установи здійснюють діловодство державною мовою. Документи оформлюють державною мовою, крім випадків, передбачених законодавством про мови в Україні.

Документи, які надсилаються іноземним адресатам, оформлюють українською мовою, або мовою держави-адресата, або однією з мов міжнародного спілкування.

Діджиталізація

АКРЕДИТОВАНИЙ ЦЕНТР СЕРТИФІКАЦІЇ КЛЮЧІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДФС

- ▶ АЦСК ІДД ДФС здійснює свою діяльність у сфері безкоштовного надання послуг ЕЦП органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям всіх форм власності, іншим суб'єктам господарської діяльності та фізичним особам, з можливістю безоплатної видачі посилених сертифікатів.
- ▶ АЦСК ІДД ДФС - підрозділ Інформаційно-довідкового департаменту ДФС, метою діяльності якого є надання послуг ЕЦП;
- ▶ ВПР АЦСК ІДД ДФС - відокремлені пункти реєстрації (ВПР) АЦСК ІДД ДФС

АКРЕДИТОВАНИЙ ЦЕНТР СЕРТИФІКАЦІЇ КЛЮЧІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДФС

- ▶ Строк чинності кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів становить **2 (два) роки** з моменту їх формування.
- ▶ 2. Відповідно до положень Регламенту АЦСК ІДД кваліфіковані сертифікати відкритих ключів **надаються виключно в електронному вигляді** шляхом їх розміщення на офіційному інформаційному ресурсі АЦСК ІДД (<http://acskidd.gov.ua>).
- ▶ 3. У зв'язку з тим, що в межах електронних довірчих послуг **не передбачено надання носіїв ключової інформації**, генерація особистих ключів виконується на носії користувача (з'ємні флеш-носії, оптичні носії CD/DVD, захищені носії ключової інформації тощо).
- ▶ Слід зауважити, що кожен особистий ключ користувача повинен бути записаний на окремий носій інформації.

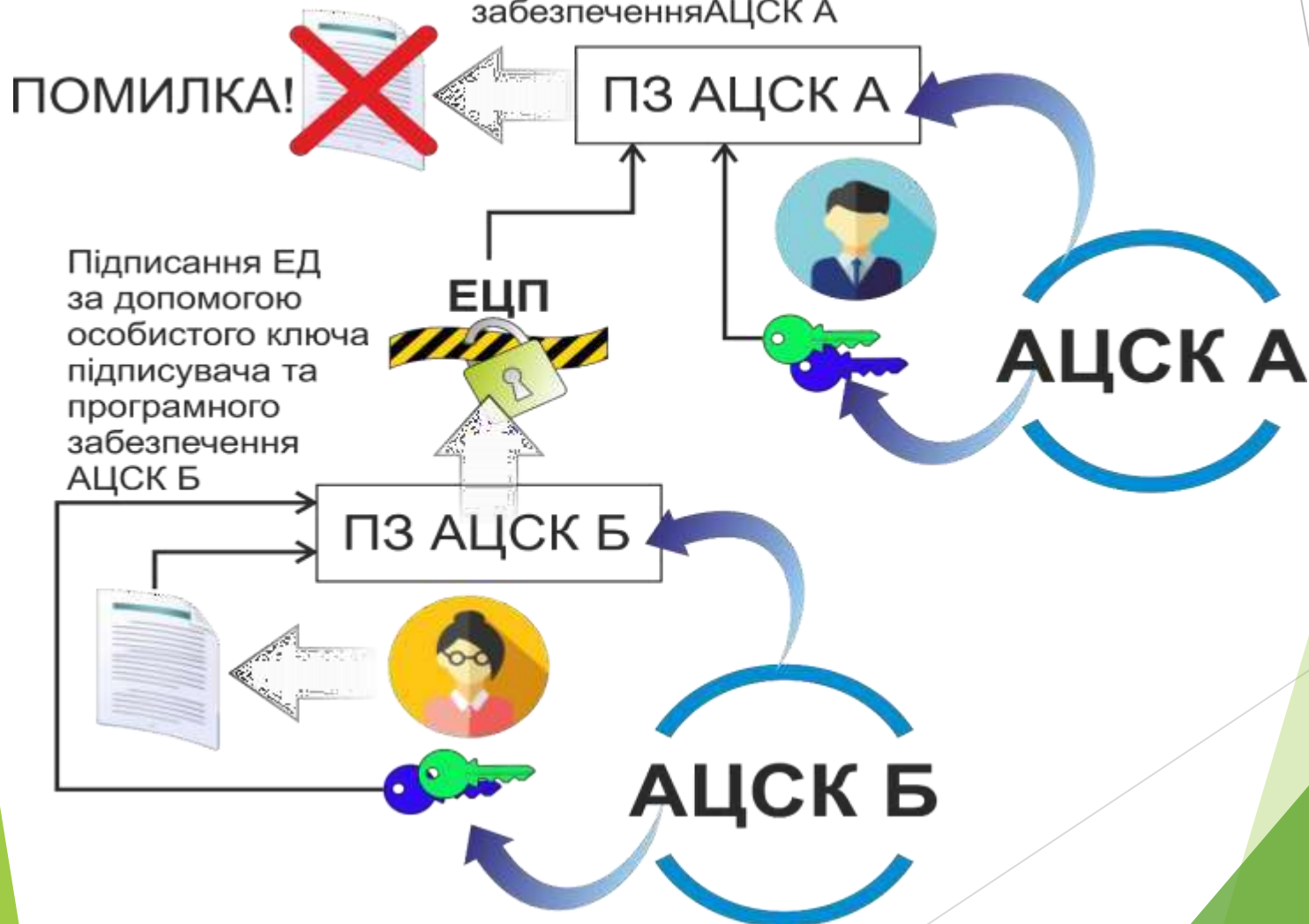
СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ АСКОД

- АСКОД - ЦЕ КОМПЛЕКСНЕ РІШЕННЯ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ НАГРОМАДЖЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЮ НЕСТРУКТУРОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ПІДТРИМКУ ОРІЄНТОВАНИХ НА ДОКУМЕНТИ ДІЛОВИХ ПРОЦЕСІВ І МОЖЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЇ.

Несумісність програмних засобів АЦСК

Перевірка даних ЕД за його ЕЦП за допомогою відкритого ключа підписувача та програмного забезпечення АЦСК А

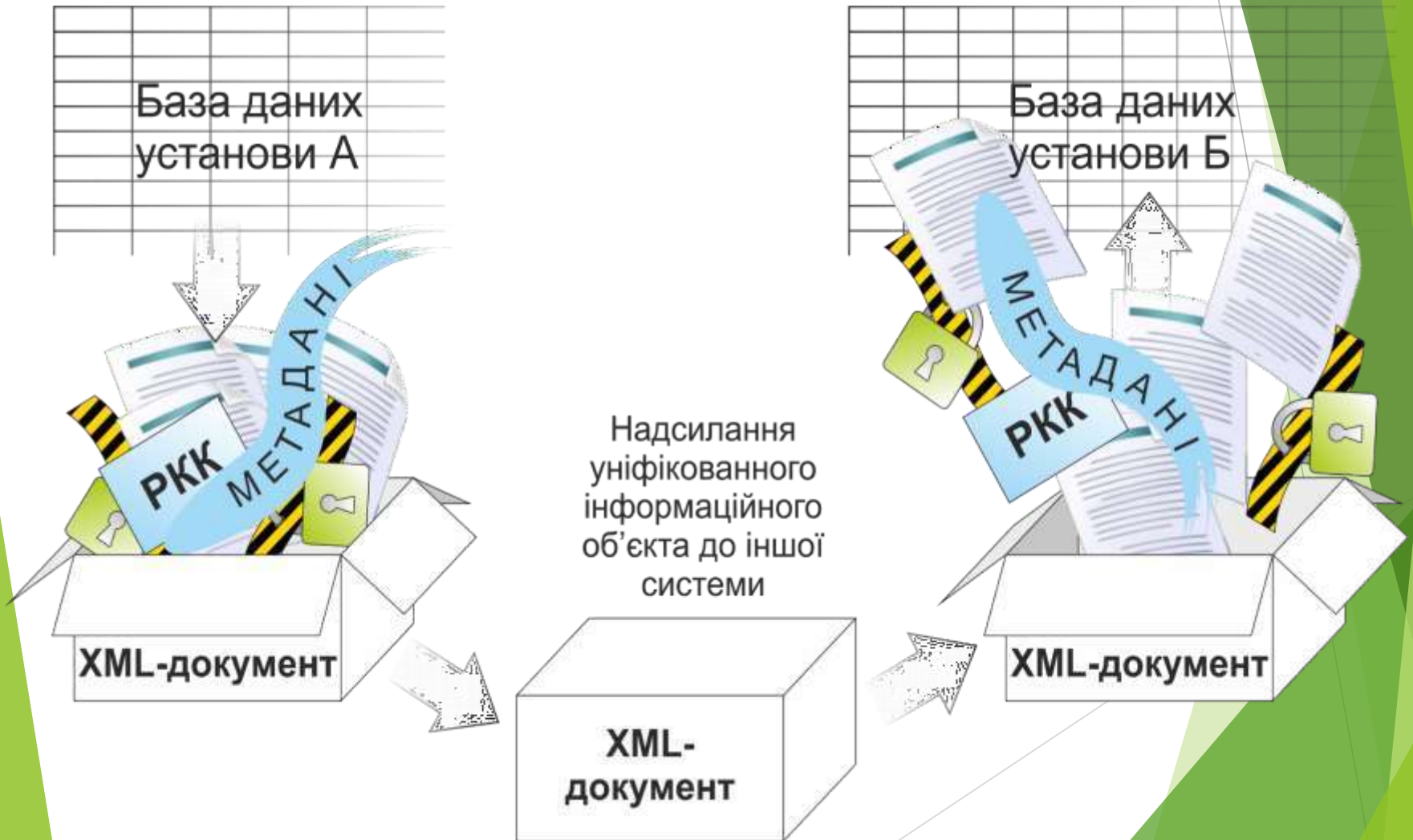

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДПИС

Сутність XML-документів

- ▶ XML-документ виконує функцію контейнера (конверта)

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Цифрова копія оригіналу документа з паперовою основою, на яку накладено електронний цифровий підпис, це електронний документ?

Відповідь: Так, це електронний документ, статус якого можна визначити як завірена електронна копія оригіналу документа з паперовою основою.

Додаток електронного документа, створення якого завершено накладанням електронного цифрового підпису, це електронний документ?

Відповідь: Так, це електронний документ, статус якого той ж самий, що у підписаного додатка з паперовою основою, наприклад, який додається до супровідного листа – іншого електронного документа. Обидва електронних документа є оригіналами.

електронного цифрового підпису, це електронний документ?

Відповідь: Ні, це реквізит електронного документа.

Цифрова копія оригіналу документа з паперовою основою, без електронного цифрового підпису, це електронний документ?

Відповідь: Ні, це цифрова копія документа з паперовою основою, статус якої подібний незавіреній ксерокопії оригіналу документа з паперовою основою.

Висновки:

1. Не кожні дані, на які накладено електронний цифровий підпис, є електронним документом, зважаючи на вимогу Ст. 5 ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг», що такий документ повинен включати обов'язкові реквізити.

2. Статус електронного документа суттєво впливає на його подальше застосування.

3. Складовими електронного документа можуть бути інші електронні документи.

Висновки (1):

1. В Україні потрібно сьогодні навчитися долати проблеми, які виникають у процесі упровадження електронного документообігу, обмінюватися досвідом між фахівцями з країн ЄС та українськими науковцями.

Дякую за увагу!

ОтamasInna@ukr.net